Üstbili?sel Dinleme (Dinledi?ini Anlama) Fark?ndal??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Üstbili?sel Dinleme (Dinledi?ini Anlama) Fark?ndal??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32286

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Üstbili?sel Dinleme (Dinledi?ini Anlama) Fark?ndal??? Ölçe?i, D. Melanl?o?lu taraf?ndan 2011 y?l?nda haz?rlanan bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, ö?rencilerin dinleme süreçleri s?ras?nda kulland?klar? üstbili?sel stratejilerin fark?ndal?k düzeylerini belirlemek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, ö?rencilere yönelik üstbili? strateji e?itiminin dinleme becerileri üzerindeki etkisini inceleyen daha geni? bir ara?t?rman?n parças?d?r. Ölçek, bireylerin kendi dinleme yeterliliklerini planlama, izleme ve de?erlendirme yeteneklerini ortaya koymay? hedefler.

Ölçek, ilkö?retim ikinci kademe ö?rencilerinin dinleme s?ras?nda gösterdikleri bili?sel ve üstbili?sel davran??lar? nicel olarak ölçme ihtiyac?na yan?t vermek üzere olu?turulmu?tur. Bu araç, e?itimcilerin ve ara?t?rmac?lar?n ö?rencilerin dinledi?ini anlama süreçlerindeki güçlü ve zay?f yönlerini tespit etmelerine olanak tan?yarak, hedefe yönelik ö?retim müdahalelerinin tasarlanmas?na yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Üstbili?, Dinleme Becerileri, Dinledi?ini Anlama, Fark?ndal?k Ölçe?i, Ölçek Geli?tirme, Strateji E?itimi.

Yazarlar

D. Melanl?o?lu

Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, ilkö?retim ikinci kademe ö?rencilerinin dinleme eylemi s?ras?nda kulland?klar? üstbili?sel stratejiler ve bu stratejilere yönelik fark?ndal?k düzeylerini ölçmektir. Geli?tirilen bu araç, ö?rencilerin dinleme yeterliliklerini ne ölçüde planlad???n?, dinleme s?ras?ndaki anlamay? ne ölçüde izledi?ini (monitoring) ve dinleme sonras? süreci ne ölçüde de?erlendirdi?ini tespit etmeyi hedefler.

Ölçek, ayn? zamanda, ö?rencilerin dinleme becerilerini geli?tirmeye yönelik uygulanan üstbili? strateji e?itimlerinin etkinli?ini ölçmede bir ön test ve son test arac? olarak kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Bu sayede, ö?rencilerin dinleme anlama süreçlerindeki geli?imleri nesnel verilerle takip edilebilir.

Yap?

Üstbili?sel Dinleme Fark?ndal??? Ölçe?i, psikolojideki üstbili? (metacognition) yap?s?na

ARABPSYCHOLOGY.COM

dayanmaktad?r. Üstbili?, bireyin kendi bili?sel süreçleri hakk?ndaki bilgisi ve bu süreçleri düzenleme yetene?i olarak tan?mlan?r. Ölçek, bu yap?y? dinleme ba?lam?na uygulayarak, dinleyicinin a?a??daki üç temel üstbili?sel bile?eni ölçer:

Planlama ve Hedef Belirleme: Dinlemeye ba?lamadan önce amaç belirleme ve strateji seçme yetene?i.
?zleme ve Düzenleme (Monitoring): Dinleme s?ras?nda anlamay? kontrol etme ve gerekti?inde stratejileri de?i?tirme yetene?i.
De?erlendirme: Dinleme bittikten sonra anlama ba?ar?s?n? ve kullan?lan stratejilerin etkinli?ini yarg?lama yetene?i.

Geçerlik

Ölçe?in orijinal kaynak referans?nda geçerlik çal??malar?yla ilgili detayl? psikometrik bilgiye yer verilmemi?tir. Ancak, bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilen bir ölçek olarak, geçerlik çal??malar?n?n (içerik, yap? ve görünü? geçerli?i) titizlikle yürütülmü? olmas? beklenir. ?çerik geçerli?i genellikle uzman görü?lerine ba?vurularak sa?lan?rken, yap? geçerli?i için Faktör Analizi yöntemlerinin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Ölçe?in yap?sal geçerli?inin belirlenmesi, ölçülen boyutlar?n teorik üstbili?sel dinleme yap?s?yla ne ölçüde uyumlu oldu?unu göstermek aç?s?ndan kritik öneme sahiptir. Kullan?lan geçerlik yöntemlerinin ayr?nt?lar? için Melanl?o?lu'nun (2011) tam metin tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik verileri kaynakta aç?kça belirtilmemi?tir. Ölçek geli?tirme süreçlerinin standartlar?na göre, iç tutarl?l?k katsay?s?n?n (genellikle **Cronbach Alfa**) hesaplanm?? olmas? ve ayr?ca test-tekrar test güvenilirli?i gibi istikrar ölçümlerinin yap?lm?? olmas? muhtemeldir.

Yüksek güvenirlik katsay?lar?, ölçe?in ayn? bireylerde benzer ko?ullar alt?nda tutarl? sonuçlar üretti?ini gösterir. Ölçe?in güvenirlik analizlerine ili?kin say?sal de?erler (örne?in, Alfa katsay?lar?) doktora tezinin metninde yer almaktad?r.

Faktör Analizi

Üstbili?sel Dinleme Fark?ndal??? Ölçe?i, "geli?tirme" tipi bir ölçek oldu?u için, yap? geçerli?ini desteklemek amac?yla Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA veya Confirmatory Factor Analysis - CFA) yöntemlerinin kullan?ld??? varsay?lmaktad?r. Bu analizler, ölçe?in maddelerinin hangi üstbili?sel alt boyutlar alt?nda grupland???n? ve ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? do?rulamay? amaçlam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör analizinin sonuçlar?, ölçe?in üstbili?sel dinleme yap?s?n? olu?turan planlama, izleme ve de?erlendirme gibi teorik alt boyutlar? ne ölçüde ba?ar?l? bir ?ekilde ayr??t?rd???n? ortaya koymaktad?r. Bu analizler, ölçe?in nihai formunun ve derecelendirme yap?s?n?n belirlenmesinde merkezi bir rol oynam??t?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: Kaynakta derecelendirme format? belirtilmemi?tir, ancak tipik olarak 5'li veya 4'lü **Likert tipi** bir derecelendirme format? kullan?ld??? varsay?lmaktad?r (Örne?in: Hiçbir Zaman'dan Her Zaman'a).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renciler

Ya? Grubu: ?lkö?retim ?kinci Kademe ö?rencileri (Yakla??k 10-14 ya? aral???)

Popülasyon Detaylar?: Melanl?o?lu (2011) taraf?ndan yap?lan çal??mada, üstbili? strateji e?itiminin etkisini ölçmek amac?yla kullan?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup halinde uygulanan, öz bildirim (self-report) envanteri.

Anahtar Kelimeler

Dinleme Stratejileri, Metabili?sel Fark?ndal?k, E?itim Psikolojisi, ?lkö?retim, Dinleme Ö?retimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilinmiyor

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor

Yaz??ma Adresi: Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara (Tez dönemindeki kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2011

?zinler ve Ücret: Ölçek, bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirildi?i için, akademik ve e?itim amaçl? kullan?mlarda genellikle yazar?n izniyle ücretsiz olarak eri?ilebilir durumdad?r. Ticari kullan?mlar için yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Melanl?o?lu, D. (2011). *Üstbili? strateji e?itiminin ilkö?retim ikinci kademe ö?rencilerinin dinleme becerilerine etkisi* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
Tezin resmi YÖK linki: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: ustbilissel-dinleme-dinledigini-anlama-farkindaligi-olcegi-toad.pdf

Üstbili?sel Dinleme (Dinledi?ini Anlama) Fark?ndal??? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte bulunmamaktad?r. Maddelerin tam listesi için Melanl?o?lu (2011) ba?l?kl? doktora tezinin ekler bölümüne ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM